

NOSTALGIE

Als ik denk aan mijn onbekommerde jeugd verschijnt daarbij het beeld van een ongerepte natuur waar je uren en dagen in kon struinen zonder dat je een mens tegenkwam. Dan gaan mijn gedachten terug naar het Vlakbroek, waarvan ik toen nog niet wist dat het zo heette, maar waar de Everloosche beek een vast punt was om als schoolkind mijn waterliefde te exploreren en te ontwikkelen. Na de bel om kwart

FOTO: P. VAN HOOFF

(Het kind) dat werd uitgezonden tussen 1968 en 1972. Een zorgvuldig opgebouwd verhaal met veel open eindigen in de dialogen liet de fantasie zijn werk doen om vervolgens na een half uur to the point te komen, waarna de daadwerkelijke gebeurtenissen duidelijk werden.

Helaas, de moderne mens is luistermoe. Geluid is niet meer functioneel. Dit in tegenstelling tot de dierenwereld waar individuen nog op

voor vier rennend naar huis en met een paar door mijn moeder gesmeerde boterhammen met stroop de fiets op richting Koningslust om de verzameling waterdieren te completeren. Met vrienden legden we een museum aan met weckglazen vol vissen, kikkers, wanten en kevers die tentoon gesteld werden in een oude paardenstal. Publieke belangstelling was er alleen van broers en zussen, maar dat deerde niet omdat enerzijds het jachtinstinct bevredigd werd en anderzijds omdat we zelf vol belangstelling het gedrag van de dieren in de collectie konden bestuderen. Soms met grote tegenslagen omdat 's morgens bleek dat alle duikerwantsen waren verdwenen, soms met tranende ogen als bleek dat een moeizaam verworven stekelbaarsje was leeggezogen door een waterscorpioen, maar meestal met een gelukkig gevoel omdat je die fascinerende natuur naar binnen haalde. De wereld was klein, maar groots in wat de omgeving te bieden had.

Hoewel de televisie in ons huis al vroeg zijn intrede deed, bleef het boeiend om naar de radio te luisteren, al was het alleen maar om je eigen beelden te kunnen vormen. Een voetbalwedstrijd werd een jongensdroom, het wereldnieuws een caleidoscoop van impressies, waarvan de netvliesbeelden alleen konden worden gecorrigeerd door het Polygoon journaal. Radio Luxembourg presenteerde iedere zondag zijn hitparade. Hoewel gesponsord door Elnet (satin) van l'Oreal de Paris kwam de lijst tot stand door ingezonden briefkaarten met daarop de platenkeuze van de luisteraars. Hoewel ik me intensief uitsloofde voor Bread and Butter van de Newbeats kwam de plaat niet verder dan een tiende plaats en bleef daar waarschijnlijk dankzij mijn trouwe briefkaart ook weken staan. Maar de echte fascinatie ging uit naar de hoorspelen. Nog tot in mijn studententijd bleef de radio boeien met als absoluut hoogtepunt Biels & Co, het wekelijks door de AVRO uitgezonden hoorspel met Ko van Dijk als August Biels (oom Aug) en Matthé Verdaasdonk als neef Eef

elkaar reageren of in elk geval nuttige dingen doen met geluid. Bij de mens is een vorm van conditionering opgetreden, waarbij het er niet meer toe doet wat men hoort, maar het belangrijker is dat het trommelvlies blijft trillen en er in elk geval geen eind mag komen aan die vibratie. Dat maakt het televisiekijken zo populair. Het geluid is bijzaak, het oog is ingesteld op beelden, liefst in een toenemend tempo waarbij tegenwoordig de grens van het waarneembare (een beeld van 1/25 seconde is nog zichtbaar) wordt benaderd. Het streven daarbij is in zo kort mogelijke tijd zoveel mogelijk trash de revue te laten passeren. Dat maakt de radio verticaal (met diepgang) en de TV horizontaal (liefst zo plat mogelijk). Waar in mijn jeugd de schoolkinderen aan de lippen van de meester konden hangen en voor die tijd de mondelinge overlevering van verhalen de belangrijkste bron van informatieoverdracht vormde, is het geluid thans verworpen tot een achtergrondkakofoon die pas begint te hinderen als ze weg valt.

En toch werd evolutionair gezien het maken van geluid pas zinvol toen iemand er naar luisterde. De cultureel antropoloog zou dit aanduiden als een vorm van beschaving. Je kunt je dus afvragen of het niet zinnig is de evolutie terug te draaien en de gehoorgang weer om te vormen tot een kieuwspleet, hamer en aambeeld te laten opgaan in de eerste kieuwboog en de stijgbeugel in de tweede. Met grote stappen terug in de geschiedenis, de melancholie van mijn jeugd achterlatend, naar een nieuw vissenstadium zonder oren naar een waarneembare beeldfrequentie van 1/1000 seconde. Met zijn allen in of voor het kastje, een nieuw aquarium vol met boodschappen zodat we zelf geen beelden meer hoeven te verzinnen. De afstomping ten top. Om met oom Aug te spreken: "Ik dacht dat ik stierf, ik denk ik ga dood".